Innhold

Krav om Granskning av forsøk med Metanhemmeren Bovaer 2
1.Innledning 2
2.Prosessuelt 3
3. SAKENS FAKTUM 4
Hvordan er bruken i Norge organisert (avtaler, pilotprosjekter og ansvarlige aktører) 4
4. RETTSLIGE ANFØRSLER 5
Hovedregelverk og autorisasjon – hva gir hjemmel for bruk av Bovaer? 5
5. I det følgende vil dette bli gjennomgått og belyst. 6
EU-rettslig utgangspunkt: Bruksområdet for Bovaer 6
6. Mattilsynet har ikke hjemmel til å utvide bruken 6
6. Hvilke formelle godkjenninger *burde* være innhentet for forsøk og bruk? (og hvilke spørsmål bør granskes) 8
7. Andre juridiske problemstillinger — særlig fokus for gransking, der vi også uoppfordret gir forslag til granskning. 9
8. Menneskerettslig dimensjon 10
9.Retten til miljøinformasjon og offentlig innsyn 10
10. EU – krav om konsekvensutredning før godkjenning 10
11.Norge – krav om konsekvensutredning ved implementering 11
12. Juridisk og politisk implikasjon 11
13. Gjennomføring av granskningen 12
14.Praktisk framdriftsforslag — hva bør Stortingets komité be om / gjøre? 12
15. Kort avsluttende vurdering (konklusjon) 13
16. Referanser (utvalgte, sentrale dokumenter og kilder) 13

Til

Stortingets næringskomite

Mattilsynet – med kopi Metanhub og Tine.

Riksrevisjonen Fredag 21. november 2025

Krav om Granskning av forsøk med Metanhemmeren Bovaer

1.Innledning

Vi representerer **Folkebevegelsen mot Metanhemmer**, en landsomfattende bevegelse som har sitt utspring i flere store grupperinger på Facebook. Til sammen omfatter disse gruppene i skrivende stund nærmere **70 000 medlemmer**, hvorav den største – *«Vi vil ha ren melk og rent kjøtt – Nei til metanhemmere i dyrefôr»* – har rundt **55 000 medlemmer**.

Folkebevegelsen er formelt organisert som en **forening org nr: 936 625 541**, med det klare formål å motarbeide og stanse innføringen av metanhemmer i norsk husdyrproduksjon. Stiftelsen er organisert med styre og råd, og besitter en bred og tung fagkompetanse, herunder **veterinærer, husdyrprodusenter, kjemikere, jurister, fagpersoner innen matforvaltning og eksperter på mediehåndtering**.

Bevegelsen har arbeidet aktivt, for å ivareta forbrukernes rettigheter og dyrenes rettsvern, herunder:

a) å sikre at all melk og alle animalske produkter fra dyr gitt metanhemmere blir tydelig merket,
b) å oppfordre til boikott av TINE-produkter inntil slik merking er på plass,
c) å gjennomføre omfattende informasjonskampanjer på sosiale medier, og
d) å (forsøke) føre dialog med Mattilsynet, TINE og Metanhub om lovlighet, dyrevelferd og forbrukerinformasjon. Herunder informasjon i media.

Vi anser det som høyst sannsynlig at nettopp dette arbeidet – sammen med engasjementet fra tusenvis av forbrukere – bidro til at TINE den 12. november valgte å **sette Bovaer-forsøkene på pause**. Vårt arbeid fortsetter imidlertid ufortrødent inntil metanhemmere er **permanent skrotet** som tiltak i norsk matproduksjon.

I dette brevet redegjør vi for **hvorfor vi mener at Mattilsynet, TINE og Metanhub må granskes**, med hovedvekt på de juridiske forholdene og den manglende etterlevelsen av:

- Dyrevelferdsloven
- Matloven
- Menneskerettsloven
- Krav til konsekvensutredning etter norsk lov og EØS-retten
- Forvaltningsrettslige krav om vedtak, hjemmel og åpenhet

Det finnes en rekke andre kritikkverdige forhold som også kunne vært adressert, men som av hensyn til sakens kompleksitet vil bli behandlet i separate dokumenter, ved en eventuell oppfølgning av saken.

Kravet om gransking er rettet til **Næringskomiteen** som helhet. Dersom komiteen ikke samlet finner grunn til å fremme en granskning, ber vi om at enkeltrepresentanter eller partier i komiteen tar initiativ til at saken fremmes som et **Dokument 8-forslag**.

Dette brevet sendes også parallelt til **Mattilsynet**, **TINE** og **Riksrevisjonen**, på bakgrunn av det vi vurderer som **svært alvorlige lovbrudd**, og manglende etterlevelse av både dyrevelferdslovens formål og forbrukernes lovfestede rettigheter.

På bakgrunn av dokumentasjonen som følger, oppfordrer vi derfor Næringskomiteen til å **fremme forslag om en full gransking** av Mattilsynets og TINEs håndtering av metanhemmere.

Granskning av Bovaer kan ses som et legitimt sivilsamfunnskrav, spesiell her som det er brudd på dyrevelferdsloven, samt at forbrukerne har ett rettighetskrav på trygg mat. Det har også vært slike initiativer tidligere som har ført til granskning.

Alternativt – dersom Stortingets kontroll ikke iverksettes – vil neste naturlige skritt være å vurdere en **rettslig prosess** for å få avklart lovligheten av de beslutningene som er fattet.

2.Prosessuelt

Anmodning om granskning — bruk av Bovaer (3-NOP) i norsk melkeproduksjon
Vi ber Næringskomiteen og Konstitusjonskomiteen straks iverksette en forvaltningsmessig granskning av beslutnings- og godkjenningsprosessen knyttet til innføring og utrulling av Bovaer i norsk melkeproduksjon.

Granskningen må minst omfatte:

(1) dokumentasjon på Mattilsynets og NMBUs godkjenninger for feltforsøk,

(2) protokoller for avviksrapportering og tilgjengelige avvikslogger,

(3) avtaler mellom Tine/Norsk melkeråvare (Metanhub) og gårdbrukere,

(4) vurderinger gjort mht. dyrevelferd (dyrevelferdsloven §1 og relevante bestemmelser), og

(5) vurderinger og rutiner for forbrukerinformasjon etter matloven og matinformasjonsforskriften. Vi ber om at komiteen kaller relevante aktører inn til høring og at det kreves innsyn i alle dokumenter knyttet til forsøk og godkjenningen av forsøkene.

3. SAKENS FAKTUM

Hvordan er bruken i Norge organisert (avtaler, pilotprosjekter og ansvarlige aktører)

MetanHUB – nasjonalt forsknings-/utrullingsprogram

- **MetanHUB** er et nasjonalt samarbeid/prosjekt finansiert (bl.a.) via jordbruksavtalen for å bygge kunnskap om metanreduserende fôrvarer i norske forhold. Målet: dokumentere effekter på utslipp, dyrehelse og produksjon i norske driftsformer. MetanHUB er operativt 2024–2027 og mottar årlige midler; mange kommersielle aktører og forskningsinstitusjoner er med. MetanHUB
    - MetanHUB har bakgrunn i politiske mål (Landbrukets klimaplan) og avtaler hvor bruk av metanhemmere er planlagt fra 2027 for å få husdyrtilskudd. (Se jordbruksavtalens føringer og næringsaktørenes strategier.) buskap.no

Andre sentrale aktører er:

- **Tine / Norsk melkeråvare**: Stor rolle i prosjekter og beslutninger; Norsk melkeråvare har operativt distribusjonsansvar for melk fra deltakerbesetninger og besluttet (i november 2025) midlertidig pause i bruk basert på føre-var-hensyn etter meldinger fra Danmark. TINE Medlem
- **NMBU** (Norges miljø- og biovitenskapelige universitet) og andre forskningsmiljø har utført kontrollerte forsøk / studier (bl.a. ettårig kommersielt forsøk med norske kyr) — NMBU påpeker at forsøk med dyr skal ha Mattilsynets godkjenning og egne etiske utvalg. Det er derfor relevant å kontrollere hvilke godkjenninger som ble gitt for hvert feltforsøk. nmbu.no

Omfang i Norge før pause

- Offentlige og medieanslag (november 2025) rapporterer ca. **70 gårder** og rundt **~2 800–3 500 kyr** testet/med i forsøk (tall varierer noe i kilder). MetanHUB / Tine har publisert foreløpige resultater med 15–25 % reduksjon i metanutslipp under norske forhold (foreløpige data). Samtidig ble bruken satt på pause (Norsk melkeråvare / Tine) i november 2025 som følge av hendelser i Danmark og enkelte avvik rapportert i norske besetninger. VG
- Begrunnelsen for å sette dette på pause er «Føre-Var- prinsippet» Vi og mange andre har heist dette varselflagget for lenge siden. Dette dokumentet vil vi peke på forhold som burde vært utredet før dette forsøket i det hele tatt ble utrullet.

4. RETTSLIGE ANFØRSLER

Hovedregelverk og autorisasjon – hva gir hjemmel for bruk av Bovaer?

EU / EØS-nivå

- **EFSA (European Food Safety Authority)** utredet sikkerhet og effekt av 3-NOP (Bovaer®) i en vitenskapelig uttalelse; panelen fant at substansen kan være sikker innenfor anbefalte betingelser, og gjorde vurderinger knyttet til målsetning, dose og sikkerhetsmarginer. European Food Safety Authority
- **Kommisjonens gjennomføringsforordning (Implementing Regulation (EU) 2022/565)** autoriserte en 3-NOP-preparasjon som fôrtilsetningsstoff for melkekyr/cows for reproduction (DSM/representant som innehaver). Autorisasjonen er offentliggjort i EU-lovgivning og gjelder i EØS-området. Dette er rettslig grunnlaget for at produktet kan markedsføres og brukes i EØS-landene. eur-lex.europa.eu

Betydning for Norge: Norge følger i praksis EU-regelverket for fôrtilsetningsstoffer gjennom EØS-avtalen; derfor er en EU-autorisert fôrtilsetning i prinsippet **tillatt** å bruke i Norge innenfor de vilkår EU-autorisasjonen angir. Mattilsynet har også bekreftet at Bovaer er tillatt i Norge i tråd med EØS-regelverket.

Norsk regelverk og myndighetskrav

- **Fôrtilsetningsstoffer** er regulert i Norge gjennom regler som implementerer EU-regelverket (Mattilsynet: "Tilsetningsstoffer i fôr"). Enhver bruk må være i tråd med godkjenningen (doser, dyrearter, bruksbetingelser) og følges av relevant registrering/håndtering. Mattilsynet
- **Forskrift om bruk av dyr i forsøk** (og Mattilsynets rolle): Når dyr inngår i forskningsprosjekter eller kontrollerte feltforsøk som går utover normal standard drift, kreves godkjenning fra Mattilsynet. Feltforsøk kan omfattes av reglene (særlig hvis nye metoder, ukjente risikoer eller usikre tall på hvor mange dyr som inngår). Mattilsynet er ansvarlig for å gi eller avslå tillatelser og skal ivareta dyrevelferd. lovdata.no

Hvilke avtaler, krav eller «dispensasjoner» har gjort at Bovaer er tatt i bruk / planlagt obligatorisk?

Mattilsynets tillatelser gitt til Tine SA / MetanHUB er relativ omfattende:

- bruke 3-NOP/Bovaer i **okser, kviger og andre storfegrupper** som *ikke* er omfattet av EU-godkjenningen
- administrere Bovaer via **kraftfôrautomater**, en metode som *ikke* inngår i godkjenningens bruksbetingelser
- gjennomføre tiltak som omtales som «forsøk» uten at dette oppfyller definisjonen av vitenskapelig forskning etter artikkel 3(2) i forordning (EF) 1831/2003

Tillatelsen som er gitt bygger på at Metanhub skal gjøre forskning gjennom bruken, Men Metanhub beskriver selv i sin prosjektplan; observasjon og metanmåling på fjøsnivå. Dette

kan ikke kalles for forskning. Tillatelsene som mattilsynet har gitt mangler derfor rettslig grunnlag og må anses **ugyldige**.

5. I det følgende vil dette bli gjennomgått og belyst.

EU-rettslig utgangspunkt: Bruksområdet for Bovaer

I EU-godkjenningen (Forordning (EU) 2022/1102, implementert gjennom 1831/2003) står følgende:

Godkjente dyregrupper

Tilsetningsstoffet er **kun godkjent til bruk i hunndrøvtyggere (melkekyr og avlskyr)**.

Ingen andre storfegrupper inngår i godkjenningen.

Bruksbetingelser

EU-godkjenningen fastsetter:

- nøyaktige dosegrenser (52,8–88 mg/kg fullfôr ved 88 % TS)
- at tilsetningsstoffet skal gis gjennom **TMR/PMR** eller gjennom **mineral- og kraftfôrblanding**, ikke via uregulert individuell inntaksteknologi som datastyrte kraftfôrautomater

Alle avvik krever ny søknad og ny risikovurdering hos EFSA.

6. Mattilsynet har ikke hjemmel til å utvide bruken

Mattilsynet har begrunnet dispensasjoner med følgende uttalelse (sitert):

«Mattilsynet legger til grunn at regelverket åpner for bruk av ikke-godkjente tilsetningsstoffer i forskning, jf. art. 3(2).»

Mattilsynet resonnerer her feil på to områder:

Artikkel 3(2) gjelder kun reell vitenskapelig forskning

For at artikkel 3(2) skal kunne brukes, må forsøket:

- være utformet som **vitenskapelig forskning**,
- ha som formål å **fremskaffe dokumentasjon for en fremtidig EU-godkjenning**,
- følge **en godkjent forskningsprotokoll**,
- være underlagt **offentlig veterinær kontroll**,
- være lagt frem for EFSA ved vurdering av ny bruksutvidelse.

MetanHUBs prosjekter slik de foreligger for oss, er ikke forskning etter denne definisjonen.

De beskriver selv:

- observasjon av metanendring på besetningsnivå
- rent klimaformål
- ingen toksikologi
- ingen farmakokinetikk
- ingen reststoffmålinger (NOPA)
- ingen langtidsstudier

Dette faller klart **utenfor** art. 3(2).

Mattilsynet kan ikke selv foreta risikovurdering

Når Mattilsynet skriver:

«Vi ser ingen faglige grunner til at risikoen er større i andre storfegrupper»

…overtar tilsynet rollen som EFSA.

Dette er et brudd på:

- Forordning 1831/2003 art. 5
- Kapittel III (godkjenningsprosedyrer)
- EØS-avtalen art. 3 (lojalitet)
- Norsk forskrift om tilsetningsstoffer

Mattilsynet har **ingen kompetanse eller fullmakt** til å omgå EU-prosedyren.

Andre overordnede forhold:

A. EU-autorisasjon (frie markedsbetingelser i EØS)

- Autorisasjonen via Implementing Regulation 2022/565 gir rett til markedsføring/bruk i EU/EØS for den godkjente forberedelsen (holder: DSM-konsernet) — dette er **den primære regulatoriske «dispensasjonen»** som gjør kommersiell bruk mulig i Norge uten særskilt nasjonalt godkjenningsprogram utover generell EØS-implementering.

B. Politisk/forvaltningsmessig push (avtaler og mål)

- **Jordbruksavtale / Landbrukets klimamål**: I politiske planer og jordbruksavtaler er metanhemmere fremhevet som et viktig tiltak for å oppnå utslippsmål; MetanHUB mottar offentlige midler (f.eks. 10 mill per år over jordbruksavtalen) for å bygge dokumentasjon og skal fungere som plattform for utrulling. (Disse politiske forpliktelsene er viktige «avtaler» bak utrullingsplanene.) buskap.no

C. Lokale/kommersielle beslutninger

- **Tine / Norsk melkeråvare**: kommersielle beslutninger (avtaler med medlemmer/leverandører) om å distribuere og fase inn Bovaer i utvalgte leverandørbesetninger — dette er ikke en statlig dispensasjon, men en næringsorganisatorisk prosess som setter standard for omfattende testing. Dokumenter/pressmeldinger fra Tine/Norsk melkeråvare beskriver hvordan de forvalter forsøkene. Tine

6. Hvilke formelle godkjenninger *burde* være innhentet for forsøk og bruk? (og hvilke spørsmål bør granskes)

For alle kontrollerte feltforsøk som kan innebære risiko utover normal drift, skal det foreligge dokumentert risikovurdering, Mattilsynets godkjenning (er) (hvis det er forsøk med dyr), klare protokoller for overvåkning og rapportering av avvik, og transparent informasjons-/merkingsrutine for forbrukere hvis produktkjeden påvirkes.

Konkrete punkter å kreve dokumentasjon på:

1. **Godkjenning av forsøk med dyr**
   - Var hvert feltforsøk som inngikk i MetanHUB/NMBU/Tine-programmet meldt til og godkjent av Mattilsynet i henhold til Forskrift om bruk av dyr i forsøk? Etter innsyn så rapportere Mattilsynet 35 besetninger, men realiteten er 70 besetninger.
2. **Bruk i kommersielle besetninger**
   - For forsøk i ordinære kommersielle besetninger: hvilke vilkår ble lagt til grunn (frivillighet, informert samtykke fra bonden, bruksinstruks, overvåkningsplan, veterinærtilsyn)? Hvilke kontrakter ble inngått mellom Tine/Norsk melkeråvare og gårdbrukerne?
3. **Rapportering av adverse events / bivirkninger**
   - Finnes det et system for løpende rapportering fra gård til prosjektleder (MetanHUB/Tine/NMBU) og videre til Mattilsynet? Hvilke avvik er rapportert, når, og hvilke tiltak ble iverksatt (f.eks. medisinske undersøkelser, avbrytelser, retur i beholdningen)? VG
4. **Doseringsbetingelser og bruksinstruks**
   - Er dosering, varighet (f. eks. 80 dager/år i danske ordninger), blandemetoder og fôr-byrde dokumentert? Er disse i tråd med EU-autorisasjonens bruksbetingelser?
5. **Forbrukerinformasjon og matsikkerhet**
   - EFSA har vurdert at melk fra dyr som har fått 3-NOP er trygg og at ingen rester ble funnet i melk under testbetingelser. Men komiteen bør be om: fullstendige analyserapporter, kontrollrutiner, og hvilke vurderinger Mattilsynet har gjort om informasjonsplikt til forbrukere (matinformasjonsforskriften / implementering av EU 1169/2011). efsa.onlinelibrary.wiley.com

6. **Eventuelle dispensasjoner eller særordninger**
    - Ble det gitt lokale/temporære dispensasjoner (f.eks. unntak fra normal godkjenningsrutine) for å tillate «hurtigutrulling»? Hvis ja — hvem godkjente dette og på hvilket rettslig grunnlag?
7. **Konflikter av interesse / økonomiske avtaler**
    - Be om innsyn i kontrakter mellom DSM (innehaver av godkjenning), Tine/Norsk melkeråvare, og andre kommersielle aktører samt eventuelle støtteordninger som subsidierer prisen for bønder (f.eks. kostnadsdekning i Danmark). Forskningsmidler/roller som kan skape interessekonflikter. Nfu Online

7. Andre juridiske problemstillinger — særlig fokus for gransking, der vi også uoppfordret gir forslag til granskning.

A. Mulige brudd på dyrevelferdsloven

- **Lovtekst:** § 1 (formål) fastslår at loven skal «fremme god dyrevelferd og respekt for dyr». Dyreholder har plikter (f.eks. § 24 om å gi fôr, stell, veterinær hjelp). Hvis et tiltak medfører redusert matlyst, sykdom, økt dødelighet eller langvarig lidelse, kan dette være brudd på pliktene etter loven. Høyesteretts dom HR-2022-737-A viser domstolens vektlegging av dyras egenverdi og respekt som et selvstendig hensyn. Derfor bør komiteen undersøke om risikoen og eventuelle hendelser er blitt tilstrekkelig vurdert og håndtert i tråd med lovens forutsetninger.

Spørsmål til gransking:

- Har Mattilsynet foretatt fortløpende vurderinger om dyrevelferdsrisiko knyttet til Bovaer-bruk i norske forsøk?
- Var bondens/forvalterens aktsomhet og informerte samtykke dokumentert?
- Ble forsøk stanset/tvunget hvis det oppsto avvik? (Hendelsen i Danmark og norske rapporter krever svar på hvilke terskler var til stede for stans.)

B. Forbrukerrettigheter etter matloven og matinformasjonsregler

- Matloven og tilhørende forskrifter (Forskrift om matinformasjon til forbrukerne) implementerer krav om korrekt og fullstendig matinformasjon (EU-regelverk 1169/2011 er implementert i Norge). Selv om EFSA vurderer at 3-NOP ikke etterlater spor i melk, vil forbrukere kunne kreve informasjon om produksjonsmetoder (f.eks. «fôrtilsetning brukt»), særlig dersom tiltaket er kontroversielt eller får organisk/helse-diskurs hos forbrukere. Data viser også at metaboliten NOPA er til stede i melk. Og dette så finnes det ikke tilstrekkelig forskning

Spørsmål:

- Er det klart hvordan forbrukerinformasjon om bruk av metanhemmer skal gis (merke, kampanjer, mulighet for forbrukervalg, dokumentasjon)?

- Hvilke vurderinger har Mattilsynet gjort om forholdet mellom «trygghet» (ingen rester) og «forbrukerrett til informasjon» (valg om man vil kjøpe «Bovaer-melk»)?

C. Menneskerettslige og folkehelse-perspektiver

Selv om bruk av fôrtilsetninger først og fremst reguleres som mat/landbruksspørsmål, kan det være et folkehelse- og rettighetsaspekt der: myndigheter har plikter til å sikre helsevern, åpenhet og informasjon menneskerettsforpliktelser - her velger vi å utdype den rettslige dimensjonen.

8. Menneskerettslig dimensjon

- **Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK)**, artikkel 8, beskytter retten til **privatliv og personlig integritet**.
  Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) har i flere saker – blant annet *Brincat mfl. mot Malta (2014)* og *Öneryildiz mot Tyrkia (2004)* – slått fast at stater **har en plikt til å beskytte borgerne mot helserisikoer** som de kjenner til eller burde kjenne til.
- Manglende merking og utilstrekkelig sikkerhetsdata kan dermed innebære at staten **ikke oppfyller sin plikt til å sikre borgernes rett til helse og personlig integritet.**

9.Retten til miljøinformasjon og offentlig innsyn

- Norge er også bundet av **Aarhuskonvensjonen (1998)**, som gir borgere rett til informasjon om miljøforhold og helsepåvirkning.
  EU-domstolen har i flere saker (bl.a. *C-616/17 Pesticide Action Network Europe*) understreket at dette inkluderer retten til å få innsyn i risikovurderinger av kjemiske stoffer i mat og miljø.
- Dersom norske myndigheter ikke offentliggjør alle underliggende data for godkjenningen av Bovaer, kan dette stride mot **offentlighets- og informasjonsplikten** i både konvensjonen og EØS-retten.

I tilfelle med forsøk knyttet til Bovaer så hersker det tvil om dette, blant annet grunnet manglende konsekvensutredning. D**et finnes krav om konsekvensutredning** (impact assessment) både i **EU** og i **norsk rett**, men det er litt komplisert hvordan det gjelder for *Bovaer*-saken. La oss forklare:

10. EU – krav om konsekvensutredning før godkjenning

Forordning (EF) **1831/2003** om fôrtilsetningsstoffer (som Bovaer er godkjent under) krever **ikke en miljøkonsekvensutredning i vanlig forstand** (slik som ved industriutslipp eller prosjekter etter EUs miljødirektiver).
Men EFSA (European Food Safety Authority) skal gjennomføre en **vitenskapelig risikovurdering** før EU-kommisjonen kan gi godkjenning. Denne vurderingen omfatter:

- **Dyrehelse og velferd**
- **Forbrukertrygghet (rester i melk/kjøtt osv.)**
- **Brukertrygghet (eksponering for mennesker som håndterer stoffet)**
- **Miljøpåvirkning**

Men – dette er **en teknisk vurdering av risiko**, ikke en fullstendig konsekvensanalyse av *samfunnsvirkninger, økonomiske effekter, etiske spørsmål eller alternative løsninger*. Dermed ble det **ikke gjort noen fullstendig konsekvensutredning** slik man kjenner det fra f.eks. miljøforvaltning, GMO-saker eller legemiddelgodkjenning.

11.Norge – krav om konsekvensutredning ved implementering

Når EU-forordninger tas inn i norsk rett via EØS-avtalen, gjelder i utgangspunktet **EØS-loven § 2**, som sier at Norge skal følge EU-reglene på området.

Men etter **forvaltningsloven og utredningsinstruksen** (særlig *Utredningsinstruksen § 2-1 og § 2-2*), er norske myndigheter **pålagt å utrede vesentlige konsekvenser** før de innfører nye regler, ordninger eller tillatelser.

Utredningsinstruksen § 2-1:
«Før nye tiltak iverksettes, skal det foretas en vurdering av virkningene for berørte grupper, miljø og samfunn.»

I praksis betyr det at når Mattilsynet (eller Landbruks- og matdepartementet) implementerer en ny fôrtilsetning i Norge, **bør de ha vurdert** konsekvenser for:

- Norsk husdyrhelse og produksjonsmiljø
- Dyrevelferd
- Forbrukertrygghet og tillit
- Marked og merkeplikt
- Eventuelle miljømessige ringvirkninger

Dersom ingen slik konsekvensvurdering er gjort, kan man argumentere for at **Utredningsinstruksen ikke er fulgt** — særlig dersom implementeringen innebærer endret bruk (som når Bovaer testes i *kraftfôr* i stedet for *fullfôr*).

12. Juridisk og politisk implikasjon

Dette betyr at:

- EFSA sin risikovurdering **erstatter ikke en norsk konsekvensutredning**.
- Mattilsynet eller LMD **har et selvstendig ansvar** for å vurdere hvordan Bovaer faktisk fungerer under norske forhold før det tas i bruk i produksjon.
- Dersom forsøkene i Norge avviker fra forutsetningene i EU-godkjenningen, bør det **utløse krav om ny vurdering eller dispensasjonssøknad** – og potensielt en konsekvensvurdering.

13. Gjennomføring av granskningen

Hendelsene i Danmark og norsk pause — hva bør komiteen kreve innsyn i nå?

1. **Alle rapporter om avvik/bivirkninger** fra danske og norske myndigheter, inkl. meldinger fra veterinærer og avvik fra gårdsnivå (aggregert og anonymisert). (Dersom landene deler data, krev kopier av meldingslogg og analyser.)
2. **Korrespondanse mellom Tine / Norsk melkeråvare / MetanHUB / Mattilsynet / Landbruksdepartementet** fra 2024–2025 som viser beslutningsgrunnlag for utrulling og for beslutningen om pause. (Både memos og vurderinger.) TINE Medlem
3. **Kopier av tillatelser** (Mattilsynet / NMBU): For hvert feltforsøk — søknader, godkjenningsbrev, betingelser, interne etiske vurderinger, og hvordan avvik skulle rapporteres. info.altinn.no
4. **Kontraktene** mellom leverandører (DSM/DSM-representant), Tine/Norsk melkeråvare og gårdbrukerne, inkludert pris- og subsidieordninger og ansvar for bivirkninger.
5. **Risiko- og konsekvensutredninger** som ble brukt i før-utplassering (veterinærvurderinger, human foodsafety-rapporter, miljøvurderinger). Hvis slike ikke finnes, bør komiteen be om redegjørelse for hvorfor utrulling skjedde uten fullstendig slik dokumentasjon.

14. Praktisk framdriftsforslag — hva bør Stortingets komité be om / gjøre?

1. **Krav om dokumentinnsyn** i punktene over (særlig godkjenninger og avviksrapporter).
2. **Innkalling** av representanter fra: Mattilsynet, Landbruks- og matdepartementet, NMBU, MetanHUB-ledelsen, Tine, Norsk melkeråvare, samt en uavhengig fagperson fra veterinærmedisin/epidemiologi.
3. **Uavhengig faggjennomgang** av tilgjengelige data (analyser av statistikk over sykdom/mortalitet før/etter Bovaer-introd.), utført av minst ett uavhengig akrediteringsmiljø (eks. Veterinærinstituttet, eller internasjonal ekspertgruppe).
4. **Vurdering av regelverk**: om norsk praksis (hurtigutrulling) var i tråd med krav i Forskrift om bruk av dyr i forsøk, fôrtilsetningsregelverk og matinformasjonsforskriften; om myndighetene handlet proaktivt nok.
5. **Anbefaling** om behov for midlertidig forbud eller styrket overvåking hvis data ikke kan dokumentere sikkerhet.
6. **Åpen rapport**: komiteen bør publisere en fremdriftsplan og senere rapport med konklusjoner og eventuelle lovendringsforslag (f.eks. tydeligere krav om forsøksgodkjenning på feltnivå, strengere krav til rapportering, bedre forbrukerinformasjon).

15. Kort avsluttende vurdering (konklusjon)

- **Regulatorisk bakgrunn:** EU-autorisasjon + EFSA-vurdering er det formelle tekniske grunnlaget som har åpnet for bruk av Bovaer i EØS/Norge. Mattilsynet har informert om at EØS-regelverk gjør produktet tillatt i Norge. European Food Safety Authority
- **Men:** autorisasjon + pilotprosjekter ***erstatter ikke*** behovet for lokal, løpende risikovurdering, godkjenning av forsøk på dyr (hvis relevant), transparent avviksrapportering, og klar forbrukerinformasjon. Hendelsene i Danmark og rapporter fra norske gårder gjør det nødvendig at Stortinget ber om full åpenhet og gransking — spesielt med tanke på dyrevelferdslovens sterke formålsbestemmelse og høyesterettspraksis om dyras egenverdi.

16. Referanser (utvalgte, sentrale dokumenter og kilder)

1. EFSA FEEDAP Panel: "Safety and efficacy of 3-NOP for dairy cows." EFSA Journal, 2021.
2. Commission Implementing Regulation (EU) 2022/565.
3. EU-forordning 1831/2003 om fôrtilsetningsstoffer.
4. EFSA: "Toxicological evaluation of 3-NOP."
5. EFSA: Residue assessment – påvisning av metabolitten NOPA i melk.
6. Nationen, 2025: "Døde kyr undersøkes etter stans i bruk av metanhemmende stoff."
7. Dansk Fødevarestyrelsen, 2024: Rapporterte avvik og sykdomstilfeller i besetninger.
8. Dyrevelferdsloven §1. - Formålsbestemmelsen.
9. Dyrevelferdsloven §§ 3, 4, 7, 10 og 24.
10. Matloven §§8–16.
11. Forskrift om matinformasjon til forbrukerne (EU 1169/2011).
12. EMK art. 8.
13. EMD: Brincat and Others v. Malta (2014).
14. EMD: Öneryildiz v. Turkey (2004).
15. EFSA: NOPA-funn i melk i residue-studier.
16. Sak C-616/17 Pesticide Action Network Europe.
17. Utredningsinstruksen §§2-1 og 2-2.
18. EØS-loven §2.
19. EØS-avtalen art. 3.
20. Mattilsynet: "EU har godkjent Bovaer …" (2022).
21. MetanHUB prosjektplan.
22. NMBU forsøksprotokoller.
23. Melgar et al., Journal of Dairy Science (2020).
24. Ungerfeld et al., Applied Environmental Microbiology.
25. Hristov et al., 2021.
26. "Subacute Ruminal Acidosis" – Journal of Ruminant Physiology.
27. Dansk veterinærfaglig analyse (2024).
28. Norske avviksmeldinger 2024–2025.
29. Forvaltningsloven §§17 og 25.
30. Advokatforeningens kommentarutgave til Utredningsinstruksen.

Med hilsen Folkebevegelsen mot Metanhemmer Org nr: 936 625 541

Kontaktpersoner:

Tor Golid tlf: 94845369 (leder)

torgolid@gmail.com

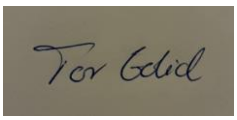

Helge Thorsen tlf: 91663874 (rådsmedlem)

helgethorsen4@gmail.com

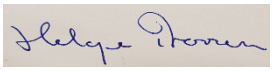

Dette brevet vil også bli offentliggjort.